

SZARVAS ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelen hetenkint egyszer, vasárnap reggel.

Előfizetési ár:

Egész évre 5 frt — kr.
Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Búza-utca, 1283. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények, reklamációk és előfizetési pénzek küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad helyben
A NYÁCSIK SOMA UTÓDA CZÉG
Ugyanitt egyes számok is kaphatók.
Egyes szám ára 10 ler.
Hirdetéseket és nyilatkoztatásokat közlemények jutányos áron vétetnek fél.

Magyar kereskedelem.

A Réthy-Steinacker-affaire alkalmából.

Polyglott államunkban minden lépés, mely a magyar állameszme megvalósítása felé haladást jelez, megérdemli érdeklődésünket. — Mi, kik a magyar haza egy minden tekintetben nagyon is számot tevő, de nem magyar nyelvvű provinciális városában lakunk, mi, kik bizodalommal viseltetünk városunk megmagyarosodása iránt, mi tudjuk azt s talán jobban tudjuk, mint akik tiszta magyar városokban laknak, hogy bár a magyarosodást mindig ajkunkon hordozzuk, annak megvalósítását eszközölni, legalább rövid időn belül, képtelenek vagyunk. — Nagyon lassú processus ez s nem igen tart lépést a haladó korrall s bizony bizodalomunk gyakran halvány reménységgé törpül a tapasztalat tényei előtt!

Igy van ez a mi kicsiny világunkban, városunkban, de így van ez ha-

zánkban, Magyarországon is. Félő gonddal várjuk, lessük, hogy intézményeink, erkölcsi testületeink végrehalására legyenek a magyar állameszmének ne csak terjesztői, hanem erős védbástyái is. Sajnosan kell azonban tapasztalunk, hogy a kiegyezés 25-ik évében is e tekintetben sok a kívánni való, jóllehet maga a Korona megjelölte az utat, a melyen haladni kell, Kochmeisterék ismeretes felségfolyamodványának elintézetlen visszaszármaztatásával.

A kereskedelem is egy olyan terrenum, amely a németes tradíciók lidérez-nyomásától megszabadulni Baross miniszter vas-keze dacára sem igen bír. A kereskedelmi levelezés, sok helyütt a könyvvitel is, még mindig német. A Kochmeister felségfolyamodványából megtudtuk, hogy a magyar kereskedelemnek egyik elsőrendű vezetőférfia, maga Kochmeister br., a „Budapesti kereskedelmi és ipar-ka-

mara“ elnöke, aki mellesleg magyar főrendiházi tag is, a német műzsának egy régi és rendithetetlen tisztelője; most meg plane kipattant a titok, hogy hű titkára, Steinacker és még számos kamarai tag, ha talán nem is lelkesülnek oly nagyon a német műzsa iránt, mindazáltal mélyen sajnálják vezérük sajnós balesetét. Kipattantotta pedig a titkot Réthy Dezső, a kereskedelmi kamara volt fogalmazója, városunk szülőtte, . . . és helyesen tette!

Nem bocsátkozunk annak taglalásába, hogy Réthy eljárása megegyezik-e minden tekintetben az előnyösen ismert kereskedelmi illedelemmel, — a kamara úgy véli, hogy nem, mi úgy, hogy igen — egyszerűen constatáljuk a tényt, hogy Réthy hazafisága nem birta elviselni már a kamara „belügyeit“ s kész volt inkább állásától megválni; hogy ezt, mint ügyes kereskedő, nem tette i n g y e n, hanem a kereskedelmi kamaráról egy szép

TÁRCZA.

Őszi hangulat.

Szomorúan állok
Őszi táj felett;
Szomorú emlékek
Bántják lelkemet.

Vissza-visszanézek
Elmúlt életem
És ha visszanézek,
Csügged a szívem.

Összetört remények,
Gyászos hervadás,
Ami ottan látok,
Semmi, semmi más!

Más volt az én célom,
Tartott a remény;
Lerogytam, elbuktam
Még az út felén.

Szomorúan állok
Őszi táj felett;
Szívem hervadásán
Sirok, könnyezek!

Horváth Elemér.

Egy falusi jegyző hivatalos keservei.

Az x-i jegyző föltette magában, hogy a hátrálékban levő folyó ügyeket egytől-egyig elintézi. Mert hát nagy bolond keveredés van most a közigazgatás világban. Nemcsak a jegyző, de még a főszolgabíró úr is azt dudorászta magában:

„Im elbocsátlak életem hajója,
Hol állsz meg egykor: nem tudom.
Oh szent hazám, eszembe hogyha felmerülsz
Szívem verését sirva hallgatom.“

Tehát e hátrálékok mindenek előtt. Reggel 8 órakor neki is fog a jegyző a dolognak. Azonban alig telik egy-egy félóra, midőn az ajtó előtt félénk lábtörölgetés hallik, ami aztán megint elcsendesedik.

A jegyző úr kissé türelmetlenül fordul arra felé; hogyha van ott valaki, jöjjön be és ne hallgatózzék az ajtón.

Pedig hát annak az alázatos kis emberkének eszében sincs, hogy hallgatózzék, csak azt óhajtja elébb kisillabizálni, ami az ajtóra van kiragasztva, hogy t. i. „Kéretnek a felek az irodában a dohányzást és bagózást mellőzni“, aztán a szájában levő szivarcsutakot illő tisztességtudással a ka-

lapjába pottyantva egy pár köhintés után bátorságot vesz magának a kopogtatásra.

— Szabad no! — türelmetlenkedik oda benn a jegyző úr. Ejnye hát kelmed az Gáti uram, de nehezen tud bejutni az ajtón! No hát mi baja van kelmednek? Talán megint pereskedik?

Gáti uramat ezek az ostromkérdések annyira konfuzióba hozzák, hogy először is az ajtót sehogy sem tudja bezárni, azután meg az ajtóval odazárja a szűre csücskét s mikor közelebb akarna lépni, a szűre nem ereszti: ez aztán még jobban kiveszi a sodrából s az útközben kikombinált mondókának utoljára is az a vége, hogy:

— Igenis kérem alásan a téns jegyző uramat, én vónék Gáti Mihály.

— Puff neki! Hiszen azt látom, hogy nem Kormos István, de azt szeretném tudni, hogy mi baja van?

— Jaj kérem szeretettel a téns jegyző uramat, hosszú sora van az én panaszomnak.

— No lelke, akkor jobb lesz, ha el se kezdi, mert nekem meg nagyon rövid időm van ma, hanem jöjjen el kelmed inkább holnap, vagy holnapután. S azzal nagy gyön-

kamara obscurát, akarom mondani: panorámát mutatott be a nemzeti közvéleménynek, azt igen természetesnek találjuk; tartozott vele hazafiságának, tartozott vele a magyarosodó kereskedelemnek.

Akárhogy forgassuk is a dolgot, az kiviláglott, hogy a „budapesti kereskedelmi ipar-kamará”-ban a kamara belügyeit ha nem is hazafiatlansággal, hanem bizonyos kétes értékű „mérsékelt hazafiság”-gal intézték el, olyan formán, hogy Baross is jól lakják, meg Kochmeister is megmaradjon; pedig a decorum úgy hozná magával, hogy ily előkelő erkölcsi testület hazafias vezetéséhez még a gyanúnak árnya se férjen.

Magyar kereskedelem — megérkezett a te korszakod! Adja Isten, hogy ez az eset szolgáljon alkalmul egy hatalmas lépésre a kereskedelem megmagyarosítása körül. Hisz ime, már bontakoznak is a sorok, a kamara még Steinackernak szavaz bizalmat, de a kereskedők egy nagy része már Réthyt üdvözi. . . . Csatlolja ez üdvözetekhez szülőföldje meleg üdvözetét is! . . .

Cserháti.

Városi képviselő.

1891. szeptember 31-én.

A múlt képv. gyűlésből menesztett küldöttség az árvatári hiány miként fedezéséről szóló javaslatát beterjeszté. Ebben kimondja, hogy a megyei közigazgatási bizottság 680/1889. és 909/1891. számú határozataiban egy és ugyanazon törvényre való hivatkozással, egyrészt azt hagyja meg a községnek, hogy a nagykorúságot elért jogosultaknak kiadandó tőkéjük, és az árváknak kiutalványozandó időnkint esedékes ka-

gédén kiteszkolja Gáti uramat az irodából.

Azonban alig veszi ismét kezébe a tollat, midőn a kis mopszli ott a kályha mellett magát megútna, nagy türelmetlenséggel kezdé szorgalmazni az ajtónak mielőbbi kinyitását.

A jegyző úr most már kissé bosszúsán kél föl helyéről s nem állhatja meg, hogy a cipője orrával ne segítsen az alkalmatlan kapacitánsnak az ajtón való kijutásban.

Mikor aztán ennek is eleget tett s az ajtót tolja kifelé, valaki meg ugyan csak tolja azt befelé.

— No, ki már az megint?

A bizony senki más, mint Kásáné asszonyom, aki forgó szél módjára tört be az irodába s a legválogatottabb elokvenziával kezdi elszámolni valamelyik kedves szomszédjának a dicséretes tulajdonságait, nyaktekert geneológiával származtatva azt le mindenféle gyilkosoktól, rablóktól, gyújtóktól s más efféle tisztességes hírnevű elődöktől.

— No Kásáné asszonyom, úgy látom, hogy magának nagy panasza van, hát csak menjen be a bíró úrhoz a törvényházba, majd segít ő a baján.

matoknak időre leendő kiállításáról kellőleg gondoskodjék. És utasítja a községet, hogy az összes 44,902 frt 18 krnyi constatált hiányt a tartalékalapból, szükség esetében a közpénztárból előlegezve fedezze. Ezen két ellentétes határozat közül az utóbbit (909. számú) hatályon kívül helyezettendőnek véleményezi, s az előbbent javasolja elfogadásra, miután a községet a törvény csupán arra kötelezi, hogy a kiadásoknál fennakadás ne történjék. A helyi előjáróságot utasítatni ohajtja, miként ez hovaelőbb jelentést tegyen arról, mennyi legyen az 1889. évi marcius havától kezdve a jogosultaknak tőke- és kamatilletménye? Mennyit és mily forrásból fizettetett ki már eddig ezimben? És hogy számítaná ki az 1892. év végeig esedékesse válandó tőke- és kamattörlesztéseket.

Ezen küldöttségi vélemény, névszerinti szavazattal elfogadtatott, s egyúttal utasított az előjáróság, miként ily értelemben a megyéhez felterjesztés tétessék, s a fentebb jelzett kiszámításról jelentését hovaelőbb beterjessze.

A tárgyalás folyamán kiderült az, miként az árvák illetménye folyton és időre lön kiadva, nemcsak, hanem még több ezer frtnyi alapösszeg hasznosított a szarvasi takarékpénztárban. Minthogy azonban ez intézetnél ez időben a betett összeg után csakis 40% adatik, az árváknak pedig 60%-t kell adni, e miatt a község károsodást szenved; ennek helyrehozása céljából még ez ügyben gondoskodásnak szüksége forog fenn, s midőn a kórházi pénzek mikénti elhelyezése és a kamatláb leszállítási kérdés — szőnyegre kerülend, ugyanakkor e tárgyban is intézkedés fog tétetni.

Kutlik Endre főisk. tanár, mint a közs. ipariskola megválasztott igazgatójának a tanerők beállításáról szóló jelentése felolvastatván, a rajztanárul alkalmazott Liska János főisk. tanár, — és egyik tanítóul behelyezett Laukó Mátyás helyi ev. tanító, ez állásukban megerősítették.

A községi pénztárak szeptember havi vizsgálatáról szóló jelentés felolvastatván, tudomásul vétetett.

Besenczky Kálmán Nagy-Bányáról ide költözött kereskedő, és Nádházy János M. Turról átjött asztalos a község kötelekibe felvétetvén, telepítették.

Az orvosrendőri jelentés augusztus hó-ról tudomásul vétetett. Egyúttal külön tett indítvány nyomán elhatározott, hogy a város déli oldalán gyülemllett ártézikutá fe-

lesleg s egyéb csapadékvizek — a közegészség fentartása céljából — onnan eltávolíttassanak, mi végből felkérendő a járási főszolgabíró arra, hogy az ármentesítési szakasz-igazgatóságnál kieszközölni sziveskedjék a város alatti gátnak mielőbbi átvágatását. Egyúttal, minthogy a holt Körös vizének felfrissítésekör egy méter helyett csupán 27 centiméternyi vízduzzasztás lön csak eszközölve, a zsilipen át nagyobb mérvű vízduzzasztás eszközöltessék.

Zsigmondy Béla mérnök-vállalkozótól az ártézikut átvétetvén, jelentetett, hogy vele a végelszámolás megtörtént, és hogy fentisztelt mérnök, járandóságából a községi előjárók által kijelölendő intézet céljaira száz frtot elengedvén, ezen összeg a kórházi alaphoz csatoltatott. — A kut átvételekor szakértő küldöttség alkalmaztatván, ez által felfedeztetett, hogy a medence délnyugati oldalán levő egyik táblakő hibás, s így újabbal kieserelendőnek találtatott.

Jelentetett, hogy a jégzáró- okozta károk tekintetében benyújtott folyamódvány a pénzügyi igazgatóság által azzal lett vizsgálva, hogy miután a szerződésileg kikötött bér elengedésének helye nem lehet, különben pedig a borbehozatal után a veszteség ugyanis pótolhatni fogna — ez okokból kártalanítási kérvénye nem teljesíthetett. Ezen határozat ellen az előjáróság a m. kir. pénzügyminiszterhez felebbezett.

Hasonlóan megfellebbeztetett a megyei alispán által, a eszmadia-utca szabályozása tárgyában kiadott másodfoku határozata.

Végül a megye bizottmányának legközelebb hozott azon határozata, hogy az árvágyben eddig fennállott szabályok újból szerveztessenek, — és ismét, hogy a helyi mértékhatóság tárgyában benyújtott kérelem nem teljesített, — mihelyt a községhez leérkezendének, időnyerés céljából egy bizottságnak lesznek kiadandók, hogy az előjáróság közreműködése mellett a jövő képviselői gyűléshez nyújtandó előzetes kész véleménye haladéktalanul tárgyalható legyen. A küldöttség Haviar Dani elnöke alatt Kontur József, Kollár János és Mikolay Mihály tagokkal meg is választatott.

A vidéki színészet emelése.

Ugy tapasztaljuk, hogy kisebb vidéki városainkba, ha érkezik is egy-egy jóravalló szintársulat, ez olykor alig tudja fentartani

kél föl helyéről, hogy a motoszkaló ügy-felet bebocsássa.

Egy kiállhatatlan hosszunyakú, dinnyeképi siheder toltta be a cifferblattját. Veres volt a ficzkónak az ábrázata is, a haja is, meg az a makra pipa is, ami oly impertinens nagyratörekvéssel igyekezett az orrára mászni s amit még akkor sem vett ki az agyarái közül, mikor az ajtót belökte maga után — a lábával. A két vállat örökösen emelgette föl felé, mintha maga is nagyon hosszallaná a nyakát s e mellett az egyik szemével infánisul kancsalintott.

— Adj! Isten! kezdé a diskurzust oly otthoniassággal, mintha most is a koresmába ülne.

Hanem a következő pillanatban oly érthetően lett felvilágosítva egy megbecsülhetlen nyakleves által a koresma és iroda közti differentiáról, hogy a makra pipa az ablakon repült ki, a kalapja pedig a sifonéron a tintás butykos tetején állott meg, (a kötni valónak még a kalap is a fején volt.)

— Nesze ücsém, a diskreciódat — toldá meg a jegyző úr a gyakorlati részt egy kis elméleti utmutatással. Hát melyik

— Hiszen vótam már én ott, kérem alásan a jegyző urat, de be van zárva, nincsen ott egy lélek se.

— Dehogyan nincs, — hanem a bíró uram bizonyosan alszik. (Persze, hogy aludt a bíró uram.) Csak kopogtasson kigyelmed, majd kinyitja.

Kásáné asszonyom végre is rá hagyta magát beszéltetni, hogy a bírót felzavarja s tisztességgel rohant neki a törvényszobának.

A jegyző úr pedig alig hitte, hogy magára maradjon, azon módon bereteszte az irodaajtót. Ide ugyan be nem jön délig semmiféle ember fia!

Nem is jött aztán vagy öt perczig semmiféle ember fia, hanem akkor ismét elkezdett valaki az ajtón kaparászni.

A jegyző úr most már igazán megharagszik, elhatározza, hogy csak azért sem nyitja azt ki.

De az a kinn rekedt perszóna szintén föltette magában, hogy neki meg minden áron be kell ide jutni s állhatatosan kezdé a kilincset nyomogatni s az ajtót feszegetni.

— A diskrecióját! — tört ki végre a jegyző úrból a visszatartott maliczia, — ki van ott, mit akar? S nagy méltatlankodva

magát; míg sokszor éppen az történik, hogy egy, az igényeknek nem mindenben megfelelő társaság nem érdemelt pártfogásban részesítettik.

E körülmény azt bizonyítja, hogy nincsen egészen megtisztult művelésünk, s hogy igen sok esetben, csak a rokon-, vagy ellen-szenv az irányadó, melylyel valamely társulat iránt viseltetünk.

A művelésnek emez általános hiányát zsákmányolják ki azon összeverődött társulatok, melyek a lehangzatosabb frázisok mögé bujva teli torokkal hangoztatják: „hazafiság a nemzetiségnek;”

Ezek hangoztatják legjobban, hogy ők a magyar nemzeti művelődés valódi apostolai.

S ha az ily összeverődött kóbor társulatot a közönség megérdemelt közönyben részesíti, éppen ők azok, kik magukat a nemzeti művelődés mártírjainak kiáltva ki, mint valami apró Coriolánok, dühöngenek az édes anyahazának azon darabkája ellen, hol megérdemelt erkölcsi és anyagi kudarcot aratnak.

A színészegyesület központi igazgatótanácsa vidéki színészetünk emelése tárgyában most egy igen jelentékeny lépést tett.

A vidéki színészet rendezése tárgyában kérvényt intézett a belügyminiszteriumhoz, melyben tüzetesen kifejti azt, hogy minden módot elkövetett és elkövet a vidéki színészet érdekében, anyagilag és erkölcsileg gyámolítja, s minden erejéből azon van, hogy azt minél magasabb színvonalra emelje és a közönséggel megkedveltesse.

Hanem ez az igazgatótanácsnak nem mindig sikerült; mert habár a belügyminiszter fel is ruházta a központi tanácsot azzal a joggal, hogy véleményezhesse az igazgatói engedélyek megadását, de arra már nincsen felhatalmazva, hogy visszaélések esetén az engedélyt megadhassa. E viszszaállítás állapothoz járul azon körülmény is, hogy sok esetben az igazgatói engedélyek megadását sem ellenőrizheti, mert egyes daltársulatok közvetlenül a minisztertől kérnek és nyernek engedélyt.

gulyáról szabadultál te el, hogy ilyen borjumódra mersz előmbé jönni.

— Kérem alássan, mán hogy én vónék a Semetkódi úr parádés kocsisa.

— De nagyon bánom én, ha a Herkó-páter parádés kocsisa vagy is. Hát akkor az igaz kocsisotok milyen lehet?

— Brühühü, höhühö, annak mind a két szeme kancsi, osztég meg egy csopp orra síncs. — Bruhaha.

— Ne röhögj akasztófára való, hanem mondjad, hogy mi kell?

— Paksus kék kérem alásan.

— Mire? Tán bizony magadra?

— Nem biz azt, hanem két südő malaczra.

— Milyen szörűek azok a südők?

— Az egyik vadás, a másik szöke.

— Milyen neműek?

— Mán hogy kanságára nézve tetezen kérdeni?

— Ugy, ugy számár.

— Hát kanságára nézve az egyik koca, a másik ártány. Jegy nincs rajta.

— Ki kérdezte? Arra felelj, amit kérdezek. Aztán máskor ide ne merj kedden passusért jönni, nem tudod, hogy szombaton van a passusírás?

— Igen ám, csak hogy az igaz kocsis már azóta utra kolván, meg van indulva a

S ez még sem volna rendén. Mert hát a színészeti viszonyokat csak az egyesület ismerheti tökéletesen.

Az ellenőrzés e szerint tökéletlen, s így a visszaélések is napi renden vannak, ami azután mind a valódi színészet számlájára jegyeztetik.

Valódi színészetünkre pedig igazán féltékenyek vagyunk, ha csak egy kissé is hazafiaknak akarjuk magunkat tartani.

E végből teljesen osztjuk az igazgatótanácsnak azon kifejezett véleményét, hogy színészetünk féltett hitelét csak úgy lehet meggátolni, s az útou-útfélen felbukkant visszaéléseket sikeresen csak úgy lehet ellenőrizni, ha az egész országban jelentkező színi működést kizárólag a központi tanács vezeti, vagyis ha minden az ő tudtával történik, és ellenőrzése mellett gyakoroltatik.

E sarkalatos elvi szempontból kiindulva határozottan azt óhajtja a központi igazgatótanács, hogy minden színi, daltársulati, hangversenyzési és recitatori előadásra engedély csak az ő véleményezésére adassék ki.

Midőn mindezeket indokolva sorolná fel a belügyminiszter előtt, még arra is kéri, hogy utasítsa az illető hatóságokat, hogy engedély nélkül előadásokat ne engedjen megtartani, ami bizony-bizony igen sokszor megtörténik.

Nem titkolja el az igazgatótanács, hogy a vidéki színművészetnek felette nagy kárára van, hogy itt-ott a bérleteket csak úgy felszedezgetik, anélkül, hogy az ilyen dolgokból lelkiismereti dolgot csinálnának. S ebből folyólag legfőbb óhajainak egyike az volna, hogy minden visszaélés, vagy botrány a hatóság által jutna a központ tudomására, hogy az ily hatósági értesítés alapján az érdemtelenekektől a tanács az engedélyt megvonhatná s a további előadásokat betiltaná.

Az igazgatótanács véleménye szerint így azután teljesen meg lehetne akadályozni a most folytonosan előforduló visszaéléseket és káros üzelmeket, melyek mind csak a színészet rovására mennek s annak hitelét rontják.

csűrűekkel, osztég ezt majd este viszi utána a kisbéres.

— No hát neked is jó lesz most már utra kelni, mert ha én utra inditalak, nem köszönöd meg.

Kotródott is a fiu tőle telhető igyekezettel; hanem azt kívánni sem lehetett, hogy kalapját a tintás butykosról le ne vegye. A tintás butykos ellenben nagyon helyén való dolognak találta azt, hogy neki kalap van a fején s készebb volt a szekrény tetejéről lebukni, — mint attól megvárni, — esésközben tetőtől talpig végigzúdítva a kalaptulajdonos parádés kosztümjét.

Hanem most már a legény is úgy gondolta, hogy tanácsos lesz kereket oldani s a katasztrófa kifejlését be nem várni.

A jegyző ur a bevett maleficiumok után teljesen egzaltálva volt, s úgy állott a tintás cserepek fölött, mintha valami drámai részletet akarna elszavalni. Szerencsére a felesége bejelentette, hogy készen van az ebéd. Ez az intermezzo egy kissé megváltoztatta a drámai hangulatot, s úgy ütötte helyre a délelőtti hátramaradást, hogy ebéd után átrándult a tiszteleteshez kalabriászolni s estig nem lehetett látni az orra hegyét sem. Üsse meg a restancia az egész államosítást, vagy megfordítva.

— Mert ilyen az a nótárius élet.

Kajabusz.

Hát mindenben osztjuk a központi igazgatótanács nézetét, mert mi itt a vidéken legjobban tudjuk, hogy Thália vándor papjai, az anyagi nyomor közepette, itt-ott már anynyíra vetemednek, hogy zsákba futó és évési versenyt is rendeznek, nem is említve azt, hogy bérletet egy időben két-három helyen is gyűjtenek.

Az ily vad kinövéseket gyökerestől kellene kiirtani.

Az ily kinövések kiirtására a központi tanács által javasoltakon felül még egyet ismerünk, s ez a színpártoló egyesületek megalkotása.

Oly színpártoló egyesületet értünk azonban, melynél a kintűzött főczél nem egyedül az, hogy valamely társulatnak egyszerűen bévletgyűjtő közege legyen.

Egy színpártoló egyesület ily feladattal be nem érheti. A szenzál szerepen kívül más, magasabb feladatának is kell lennie.

A vidéki városokban oda kellene mindenütt törekednünk, hogy színpártoló egyesületek alakuljanak és pedig azon czélból, hogy a kebelükben működő színigazgatót, és ennek társulatát erkölcsileg és anyagilag akként támogassák, hogy hivatásuknak lehetőleg megfelelhessenek, hogy ily módon a műélvező, színházat látogató közönség méltányos igényeit kielégíteni lehessen.

Az ily alapon szerveződő színpártoló egyesület főképp oda kívánjon hatni, hogy a meg nem felelő társulatok távol tartassanak s hogy az egyesület választmányja eszközölje ki mindenkor az illető hatóságnál, hogy csak is az általa ajánlott színtársulatnak adassék meg az előadásokra az engedély.

Hogy egy ilyen színpártoló egyesület milyen szervezetű legyen, az mindenkor a helyi viszonyoktól és követelményektől függ. Fő az, hogy első sorban eszközökkel kell bírnia, melyekkel kintűzött céljait érvényesíteni, megvalósítani képes legyen.

Ezen eszközök pedig: az erkölcsi tekintély, s a nervus rerum gerendarum: a pénz.

Corydon.

Szarvas városa multjából.

VII. Örökbevallási megintés és felszólítás.*

1846. december 15.

Mi Békésvármegye Egyházi fő Rendei, ország fő Zászlósa és nemesi közönsége, tudtul adjuk jelen levelünk által mindenkinek, a kiket illet: hogy midőn Felsőleges Fejedelmünk szolgálatát, a közjót és megyénk egyéb dolgait érdeklő tárgyakkal folytatásuk és elintézésük végett az alább említett napon és helyen együtt lévén, közgyűlést tartottunk volna: azon alkalommal id. gróf Bolza József, gróf Batthányi László, gróf Mitrowszky Wladimir, Inkey József, úgyis, mint néhai hitvese, született gróf Batthányi Gabriellától származott gyermekei törvényes gondnoka, és gróf Batthányi Antonia, Inkey Zsigmond hitvese, teljes alázattal hozzánk járulván írásban előterjeszték, mikint e megyében bekobelezett Szarvas városában és annak határában őket illető kisebb királyi, földesuri s kiváltságbeli jogokat, és ezekből folyó haszonvételeket, ugy-

*) Magában foglalja tulajdonképen a regálék s egyéb jogok, épületek és földek eladásáról szóló szerződést, mely a szávegeben egész terjedelmével benfoglaltatik. Közöl.

szintén a városban és annak határában található szabadtereket és földeket, szőlőket, szőlős és veteményes kerteket, füzeseket, — nem különben a város részére már elkülönített legelőt is, a mellékletben bemutatott örök-adásvevési szerződésnél fogva, az abban általok megnevezett némely jogoknak, úgyszintén belső és külső téreknek s földeknek kivételével — földesuri jogaik gyakorlata alól urbéri örökvaltság útján magukat Szarvas városa nemes és nem nemes lakosainak örök áron eladták. — Mihez képest — hogy a törvények e részbeni rendelkezésének is elégtétessék, el nem mulasztják mindazon osztályos rokonaikat, kik ezen — örökösen eladott birtokokhoz maguknak netalán elővételi jogot követelnek, ezennel meginteni és felszólítani az iránt, hogy ha elővételi jogukkal élni s a nevezett birtokot és jogokat megtartani ohajjták, a mellékelt szerződésben foglalt feltételeket mai naptól számítandó 60 nap lefolyta alatt pontosan teljesíteni köteleseknek ismérjék; — kérvén ezen megintésről s illetőleg felszólításról részükre hiteles alakú bizonyítványt adadni. — Felolvastatott és közhírré tétetett az előterjesztés folytában a már fentebb idézett s itt eredetben bemutatva tenni tapasztalt örökbevallási szerződés következő tartalommal:

„Örökbevallási szerződés“

melynek erejénél fogva mi alábbirott Te-kintetes Nemes Békésmegyében kebeleztet Szarvas mezővárosának birtokosai és földesurai, adjuk emlékezetül mindazoknak, a kiket e tárgy illet vagy jövendőben illetend, kijelentvén ünnepélyesen e jelen soraink által, hogy minekutána Szarvas mezővárosával az eddigelé közösen használt legelő elkülönzése iránt barátságos uton megegyezve, ugyan-csak Szarvas városát minden uri tartozások, adózások és szolgálatok súlyos terhe alól örökmegváltás útján felmentettük s felszabadítottuk volna, a nevezett város azon kérelme, és hozzánk beadott folyamodása következtében, miszerint öt uri hatóságunk alól felmentvén, egyszersmind a királyi, nemesi, határbeli és kiváltságából eredni szokott minden haszonvételek gyakorlatát s ezeknek tulajdonosságát; továbbá a birtok és határok tisztába hozatala végett némely a városban és határában fekvő, egy a város legelőjébe beszegelt telkeket és téreket reája átruháznánk: mi alábbirott birtokosai Szarvas városának az eként előnkbe terjesztett kívánságát s illetőleg kérelmét a szarvasi községnek saját körülményeinkkel összeegyeztetvén, minekutána népünk boldogságát s emelkedését előmozdítani különben is folyvást igyekeztünk, a cél pedig csak a birtok tisztába hozatala s ennek czélszerű használatát által lenne eszközölhető, és mintán mindenek felett az 1844. IV. t. cz. rendeletét is kellő figyelemben tartottuk volna, érett megfontolás után, szabad és eltökélt akarattal a következő megmásolhatatlan örökbevallási szerződésre léptünk:

1. Mindenek felett magunkra vévén minden férfi- és leányágon levő és leendő örökösainknak, osztályosainknak és véreinknek, sőt mindazoknak, kiknek ezen tárgyhöz bármilyen néven nevezendő igényük és joguk most vagy jövendőben lehetne — terheiket, nehézségeiket, — minekutána Szarvas városa eddigelé, az idők különböző fordulataiban

oly dícséretes buzgóságot, földesurai iránt oly kitünő hívségű ragaszkodást tanusított, szolgálatait pedig oly hű kitűréssel teljesítette volna folyvást, hogy már magában ezen igenis figyelmet és méltánylatot érdemlő körülmény elegendő lenne arra, hogy a lejjebb előszámítandó birtokot a nevezett Szarvas városa községére átruházzuk, — de továbbá minekutána mi, alábbirott Szarvas városának birtokosai nevezetes és sokkal jövedelmesebb szerzemények bővítvén allodialis birtokainkat, ezeknek javítása, sőt megszerzetése felette tetemes nagy költségbe került volna, ezen költségeket pedig a lejjebb előszámítandó földeknek és haszonvételeknek jövedelmeiből kellőleg fedezni csak távolról sem lennénk képesek, de ezeknek elrendezése valamint egyrésztől czélszerűen eszközölhető sem volna, egy másrésztől sok költséggel és fáradsággal is lenne összekötve, olyannyira hogy ezek tökéjének általunk újabb időkben szerzett s fentebb immár megemlített javakba, és a legelő elkülönzése által birtokunkba került földekbe leendő beruházását s befektetését — gazdasági tekintetből is — sokkal ügyösnek, czélszerűnek és hasznosabbnak tartottuk volna —; de végre minekutána Szarvas városának községe mind kifejlődésének, mind pedig éretnyes viseleténél fogva önállású kormányt igényelve, miveltségénél s neveltségénél fogva is nagyobb szabadságra immár megérve lenne, — más oldalról pedig ezt amennyiben népünk bővebb fejlődését, előmenetelét s gyarapodását már magában azon hű csatlakozásnál fogva, mit irántunk minden időben tanusított, előmozdítani mindenképp akarjuk, megis érdemlené. Mindezen tekinteteknél s okoknál fogva fent nevezett Szarvas városa községét s ez által minden lakosait mind a két nemen lévő s leendő örökösait, minden azon s azokon volt tulajdonosságunk, törvényhatóságunk, vagy akármi néven nevezendő személyeikre, — lévén azok általunk ünnepélyes örökvaltság útján minden urbéri tartozásaikra és adózáisakra felszabadítva —, eddigi igazaink s földesuri jogaink gyakorlata alól most és örök időkre kivesszük, menté tesszük, felszabadítjuk; egyszersmind a város községének, nemes és nem nemes lakosainak, mint már a fentebb írott módon, a földesuri törvényhatóság és birtok alól teljesen felmentetteknek és felszabadítottaknak mindazon általános igazainkat, melyekkel Szarvas mezővárosában s annak egész határában bírnak, jelesen: belső és külső telkeket, akár magoknak a lakosoknak, akár a nemesi, határbeli és kiváltságosoknak közös épületei legyenek is azokon, ugyszinté ezeknek jövedelmeit, minden kiváltságaikat, királyi, nemesi és határbeli haszonélvezeteinket, mindenféle — és bármilyen néven nevezhető közös épületeinket, jayainkat, korcsmákat, mészárszékeket, malmokat, azoknak telkeikkel egyetemben, hus-, bor-, ser- és pálinkamérést s illetőleg főzést, salétromfőzést, tégl- és cserépegetést, szántó-, mivelt és miveletlen földeket, réteket, nádlásokat, kaszálókat, egy a város részére már elkülönített legelőt is; továbbá a szőlőket szőlős és veteményes kerteket, füzeseket, vizeket, vizárkokat; halászatot — és pedig a nyulzugtói választó vonaltól a város alatt el egész a kákafoki választó vonalig, a Szent-andrás és Szarvas közötti transektion kizá-

ról a várost, ezen ponttól pedig a sz.-andrási határig a kákai oldalon az uraságokat —, a másik oldalon pedig a községet fogja illetni, vadászat és madarászat jogát, a lejjebb következő 2-ik pont értelmében; a révé és hídvár jogát, vásári kiváltságot, komp használatát, és más egyebeket, melyek vagy a törvényből folynak, vagy kiváltságból erednek; szóval: bármilyen néven nevezendő földesuri jogokat és haszonvételeket, melyek fennevezett Szarvas városára nézve vagy boldogult őseink vagy magunk által szerzettetek, és vagy ősi, vagy újabb szokásból földesuri gyakorlatunkra tartoznak, és így minden jussainkat, melyeket eddigelé Szarvas mezővárosában mint földesurak gyakoroltunk, kiváltságainkkal és igazainkkal, úgy az ezek után járuló minden terhekkel és kötelezettségekkel örökre átengedjük, eladjuk, által tesszük és ruházzuk, semmi just és igazat s annak tulajdonosságát vagy birtokolhatását, lejjebb a 2-ik pontban előszámítottakon kívül egyébre (lévén minden földesuri jognak, tulajdon s hozzánk tartozandóink személyes, egy a 2-ik pontban érdekelt fekvő birtokokra nézve fentartott javainkon kívül — ezennel általadva) sem magunkra, sem pedig örökösainkra és engedményesainkra fenn nem tartván.

Folyt. köv.

TANÜGY.

Ismétlő-iskola.

Utolsónak maradt. Más jellegű tanintézetekben már serényen folynak az előadások s a szülők legdrágább kincsei, az egyház fejlődő virágai s a haza nagy reményű fiai az új tanév beálltával szükséges intézkedések megtétele után korukhoz és fejlettségükhöz mért ápolásban és oktatásban részestülnek, az ismétlő-iskolára vonatkozó intézkedések azonban csak most foganatosítottatnak.

Nem azért, mintha az ismétlő iskolai intézmény az intéző körök által kicsinyeltetvén, annak fejlesztését igénylő intézkedések halogatásával nyilvánítanak közönyösségüket, de mert azt a népiskolai törvény is így követeli s helyi érdekeink is úgy kívánják.

Mert amíg egyrészt bátran konstatalhatjuk, hogy a népiskolai törvény életbelépése, illetve az ismétlőiskolák keletkezése óta községi iskolaszékünknek semmi akadálytól vissza nem riadó kitartása, fáradhatlan buzgalma, önzetlen tevékenysége s az ismétlő iskolai tantestület odaadó munkássága ezen intézmény fennállását biztosították, másrészt azon megnyugtató reményünknek adhatunk kifejezést, hogy úgy az iskolaszéknek, valamint a tantestületnek hivatásuk teljes tudatában legutóbb eszközölt intézkedései ezen intézmény fejlődését nagyban előmozdítják s annak áldásos hatását egy a tanuló ifjuság jövőjének, valamint a társadalom jól felfogott érdekeinek megfelelőleg kellő eredményre emelik.

A városunk tanügyének fejlesztése és vezetése körül dícséretet és elismerést érdemlő fáradozásai által bokros érdemeket szerzett Mihály József, elhalálozott iskolaszéki elnök helyébe iskolaszékünk Moravcsik Géza újonnan megválasztott elnök személyében a tanügy iránt melegen érdeklődő, tevékeny

munkást. higgadt és minden körülményekkel számolni tudó vezért kapott, akinél ismert képzettsége, mindenkit lekötelő modora, férfias határozottsága, a törvény iránti feltétlen tisztelete kellő biztosítékok az ismétlődő iskolai intézmény továbbfejlesztésére, különösen a nevelés- és tanügy terén oly gazdag tapasztalatokkal rendelkező s kiváló ügybuzgalmu munkás közreműködése mellett, mint amilyen a köztisztviselőnek és szeretetnek örvendő Benka Gyula főgymn. tanár, városunk büszkesége, jeles paedagogusunk, akinek a tanügyet illető véleményei, javaslatai határozott parancs a tanügy fejlődése és haladása iránt érdeklődők előtt.

A legutóbb tartott községi iskolaszék, valamint az ism. iskolai tantestület legutóbb tartott gyűlésein jóleső örömmel győződünk meg a fentiek igazságáról.

Szept. 26-án délután 3 órára hivatta össze Tepliczky János közs. bír. az iskolaszéket hogy az üresedésbe jött iskolaszéki elnökség betöltése eszközöltessék.

A közbirtokosság bizalma ezen állást illetőleg Benka Gyula főgymn. igazgató személye iránt nyilvánult, aki azonban ismerve ezen állással járó kötelezettségeket — munkával anélkül is túlterhelve lévén — legnagyobb sajnálatunkra ezen állást mással kérte betölteni, ígéretet tévén, hogy az ismétlődő iskolák érdekeinek ezután is tőle telhetőleg a legnagyobb készséggel szolgál. Erre egyhangúlag megválasztatik elnöknek Moravcsik Géza, főgymn. tanár, ki a bizalomnak engedve az elnökséget elfogadta s a tanév beálltával legsürgősebb elintézését igénylő teendőket megvalósítására hívta fel az iskolaszéket.

A tanév megnyitását illető intézkedések megtételére, valamint az ism. isk. tantestület összeállítására az elnök kéretett fel.

A tanidő beosztását illetőleg az iskolaszék határozatilag kimondotta, hogy a leányiskolákban ezidén hetenkint szerdán 3 órában a közismereti tárgyak, szombaton 2 órában pedig a női kézimunka tanítása eszközöndő, jövőben pedig a népiskolai törvény s a miniszteri tanterv intentiójának megfelelőbben a közismereti tárgyak tanítására több idő és gond fordítottatik.

Az állásáról lemondott pénztáros helyébe a pénztáros teendőinek végzésével egyelőre Molnár János isksz. jegyző bizatott meg, akitől legközelebb beváratik a pénztár állását illető jelentése.

Özv. Mihalovics Sámuelné női kézimunka tanítónő elhalálásával üresedésbe jött tanítónői állás betöltése Mihálf Melán tanítónő megválasztásával eszközöltetett.

Kicska Berta és Bodnár András az iskolaszékhez ismétlődő iskolákban alkalmaztatásuk iránt benyújtott folyamodványokat illetőleg kimondatott, hogy esetleges üresedés alkalmával figyelembe veendőek.

A tanyai ismétlődő iskolák megnyitásával és a tantestület összeállításával az elnök bizatott meg.

Szept. 30-án délután 4 órára Moravcsik Géza isk. sz. elnök a városi ismétlődő iskolai tantestületet hívta össze tanácskozássra.

A tantestület Lukes Ilon, Kicska Hermin, Mihálf Melán, Pásztori Gábor, Rohoska Istvan, Laukó Mátyás és Molnár János tanítók és tanítónőkből alakított meg.

Tantermekül fiuk számára Pásztori, leányiskolák számára Simkovics, Rohoska és

Molnárféle iskolák tantermei vétetnek használatba.

A közismereti tárgyak oktatásával Simkovics-féle iskolához Laukó Mátyás, a többi iskolákban az ott lakó tanítók bizatott meg.

Női kézimunka tanítására Simkovics-féle iskolához Mihálf Melán, Rohoska-féle iskolához Kicska Hermin, Molnárféle iskolához Lukes Ilon tanítónők választottak meg.

A tanidő beosztása a leányiskolákban az iskolaszék határozata értelmében szerda és szombat délután, fiúiskolákban szombat délután és vasárnap délelőttre eszközöltetett.

A tanidőnek pontos betartása s az igazolatlan mulasztásoknak szigorú bejelentése a tantestület köteletségévé tétetett.

Olvasó- illetve tankönyvtől ezidőre megtagadt az eddig használatlan levő Bánhegyi és Emericzy-féle tankönyv, jövőre nézve különösen a leányiskolák számára alkalmasabb, helyi érdekeinknek és viszonyainknak megfelelőbb olvasó könyvről való gondoskodás, illetve megválasztás a tantestület tanulmányozására bizatott.

Tantestület által az iskolaszék felkérte, hogy úgy a tanítás, mint a tanulás sikerének biztosítása érdekében minden tanuló a tankönyvnek beszerzésére kényszerítettessék, szegény sorsú tanulók pedig használatul ingyen kapjanak könyvet.

A meglévő iskolai és nép-könyvtárak rongált állapotban lévő könyveinek kijavítása, valamint egy újabb népkönyvtárnak felállítása s egy tanszékény beszerzése az iskolaszék figyelmébe melegen ajánlatik.

Molnár J.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

a

„Szarvas és Vidéke“

1891. évi (II. évf.) okt.—dec. negyedére.

Az új évnegyed beállításával tisztelettel kériük lapunk azon pártolóit, kiknek előfizetése a múlt hó végén lejárt, annak mielőbbi megújítására, valamint a határolékok szíves beküldésére.

Az előfizetési feltételek lapunk homlokzatán olvashatók.

Szarvason, 1891. október 4.

A „Szarvas és Vidéke“
kiadóhivatala.

MI UJSÁG?

— **Zsinati követek.** A múlt héten esperességünk területéről is beküldték az ág. ev. egyházak a zsinati követekre szóló szavazataikat. Minden egyház 2—2 követre szavazott az egyházi, és világi férfiak, valamint a tanárok közül. A b.-csabai és szentesi gyülekezet a lelkészek közül Áchim Ádám és Szeberényi Andorra, világiak közül Zsilinszky Mihály főispán, s Hász Sándor, aradi felügyelőre, a tanárok közül Benka Gyula és Breznayk Jánosra szavazott. Az orosházi egyház szavazata következő: egyháziak: Áchim Ádám, Veres József, világiak: Zsilinszky Mihály, Havadr Dani orsz. képvis., tanárok: Benka Gyula és Breznayk János. A szarvasi főgymnasiumnak szavazásra szintén jogosított tanárkara épen ily értelemben adta be szavazatait.

— **Esperességi gyűlést** tart f. hó 5-án Mezőberényben a békési ág. h. ev. esperesség,

melyen főgymnasiumunkat Benka Gyula, főgymn. igazgatótanár fogja képviselni.

— **Uj iskolaszéki elnök.** A szarvasi községi iskolaszék múlt hó 26-án gyűlést tartott, melyen iskolaszéki elnökké egyhangúlag Moravcsik Géza főgymn. tanár, s a helyb. polg. leányiskola igazgatója választott meg. Ugyanazon gyűlésen gyűlésen a tanítótestületben szükségessé vált változások is nyertek elintézését. Lásd részletesebben lapunk tanügyi rovata alatt.

— **Esküvő.** Rébai Dezső, uradalmi ispán, a napokban vezette oltárhoz az orosházi r. katli. templomban Divald Ilka kisasszonyt, dr. László Elek községi orvosnak bájos és kedves nevelt leányát.

— **Eljegyzések.** Köbl István, tekintélyes szarvasi iparos polgártársunknak szép leányát, Emmát, eljegyezte Dolcs József, szentesi kataszteri hivatalnok. — Szentandrásán is érdekes eljegyzés volt a múlt héten. Két unokanővér: Pollák Rozál és Weisz Gizella k. a.-nyok jegyeztettek el. Az előbenit eljegyezte Leitner Dávid N.-Váradról, utóbbit Hirschmann Ármin ker. B.-Csabáról.

— **Felhívás.** A szarvasi főgymnasium könyvtárát hivatalból mielőbb átadni tartozván t. cz. Mocsikóczy József tanár úrnak, az iskola és közönség érdekében fölkérem mindazokat, kik bármely időből olvasásra vagy másnemű használatra könyvet kiköltöztözték, hogy azt legkésőbb f. évi október 10-ig beszolgáltassák s nevükről töröltetni el ne mulasszák. A könyvtár átadásával megbizottak nevében: Benka Gyula, igazgató

— **Lelkészs-jelölés.** A békés-csabai ág. h. ev. egyház presbyteriuma f. hó csején Nt. Áchim Ádám esperes úr elnöklété alatt tartott jelölő gyűlésen a nagynevű Haán Halála folytán megüresedett lelkészi állomásra Linder Károly csaba-jaminai, Koron Pál pitvarosi, Csepreghy György új-fazekas-varsándi és Bakay Péter ocsovai lelkészeket candidálta. Nevezett jelöltek közül Linder Károly tart először próba szónoklatot Oct. 11-én. A választás az összes próbák bevégeztével előreláthatólag November 15-én ejtetik meg.

— **Önképzőkör.** A főgymnasiumi önképzőkör f. hó 25-én tartotta az 1891/92-ik tanévre alakuló közgyűlést, melynek tárgyát az önképzőkör tisztviselőinek megválasztása képezte. Az elnöki tisztet ezidén is Moravcsik Géza főgymn. tanár vállalta el, a tanulóifjúság felkérésére. A többi hivatalok pedig következőképp töltettek be: alelnök-titkárrá: Lichtenstein Zoltán VII. o., jegyzővé: Balázs Ádám VIII. o., a „Zsengék“ főszerkesztőjévé: Schwieger Sándor VIII. o., társszerkesztővé: Sztraka Ernő VIII. o., főkönyvtárossá: Králík Pál VII. o., társ-könyvtárossá: Oldh Mihály VIII. o., pénztárossá: Szász József VII. o., levéltárossá: Benka Pál VII. o. és ellenőrré: Ponyiczky Kálmán VII. o.

— **A honvédség ellenőrzési szemléje** f. évi okt. 27. és 28. fog megtartatni, melyre az 1880—1888. közvetlen a honvédséghez besorozott gyalog- és huszár, valamint a közös hadseregtől 1890. évi decz. 31. áthelyezett s 1880-ban sorozott honvédek tartoznak megjelenni. Az utószemle Gyulán nov. 23-án reggeli 8 órakor fog megtartatni.

— **Táncztanítás.** Dobos Adolf, évek óta előnyösen ismert táncztanító, m. hó 28-án megkezdte idei táncztanítási tanfolyamát a „Bárány“-vendéglő nagytermében.

— **Jegyzőválasztás.** A békésszentandrásai másodjegyzői állás Kresmarik járási főszolgabíró elnöklété mellett m. hó 28-án töltött be. A képviselőtestület egyhangúlag Fábri-czy Soma adóügyi ellenőrt választotta meg.

— **Személyi hír.** Schopper György, roznyói püspök, Csákóra érkezett *Geist* Gyula nagybirtokos látogatására, kinek vendégszerető házában még pár napig fog időzni.

— **Nt. Oláh Antalt,** az öcsödi ev. ref. egyház lelkészét, megérdemelt tisztesség érte, ugyanis a nyár folyamán Nagy-Becskerekén tartott egyházmegyei gyűlésen szavazat útján egyházmegyei aljegyzővé választott.

— **5652.** A f. hó 3-án vette kezdetét az ó testamentomi időszámítás, vagyis a világ teremtésének 5652-ik éve. Nagy ünnepe ez izraelita polgártársainknak, az újévi ünnep, amelyen a vallásos hit szerint, Jehova lezárja a minden élők nagy törzskönyvét, hogy aztán onnan túl, az egyhétre ezután elkövetkező engesztelődés; vagy nagybőjt napjait megvonja kinek-kinek a törzslapján az egyenleget jó és rossz cselekedetei között, hogy a szerint mérjen rá az új esztendőben jutalmat vagy bünhődést, szerencsét, boldogságot, sorscsapásokat sőt — halált. Az újév két napja és az engesztelődés nagy napja ezért a legszentebb ünnepek az igazhitű zsidónak s ezért e napokon az imaház is megtelik ájtatos hívőkkel, ha a mai kor anyagiassága, meglazultvallásértelmei érzülete más-kor turesen hagyja is kongani a szentelt falakat.

— **Uj harangok.** Az öcsödi ev. ref. egyháznak most meglevő három harangja között súlyban és hangban kellő összhangzat nincsen, a harangok régi rendszerű haranglábakon és tengelyeken nyugodván, azok húzása nehéz, harangozás alkalmával a torony is rázódik: emélfogva az egyháztanács még a tavaszszal elhatározta, hogy két kisebb harangja becsere-lésével egy „D” hangú 1425 kg. súlyu nagy, és egy „H” hangú 275 kg. súlyu kis harangot öntet, ezeket, valamint a meghagyott határozott „G” hangú mostani nagy harangot, mely 600 kg. súlyu — a Pozdech-rendszer szerint vaskoronákkal felszerelve fekvő vasállványokon helyeztetni el. Meg is kötötte a szerződést Pozdech József utódai, Thuri János és fia budapesti harangöntő céggel, s a két harang a felszereléssel 4845 frtb. kerül. Említésre méltó, hogy a „horgaközi” haszonbérlet társulat tagjai, u. m. Szabó János, Mónus Ferencz, Tóth Bálint, Molnár Lajos és Pecz Lajos, a kis harangot saját költségükön készítették el 600 frtért, tiszt. özv. Juhász Benjáminné urnő pedig hasonczélra 100 frtot adott. A többi összeg egy részét az egyház, — egy részét a gyülekezet egyházi adóforint utáni kivétel útján fedezi. A harangok már készen vannak s egy, m. hó 26-án Budapestre utazott bizottság be is mázsáltatta azokat, s október hó közepére a helyszínére fognak szállítani. Kiváló érdem illeti ez ügyben nt. Oláh Antal lelkész urat, ki kezdeményező, s majd mint elnök, a kivitelben előjáró volt.

— **Megérkeztek a színészek,** tegnap volt a bemutató előadás Csiky „Nagynama” cz. vigjátékával; az előadás beható méltatását jövő számra halasztjuk, ez uttal helyesléssel emeljük ki az igazgató óvintézkedéseit, ki a bejárók és ablakokon alkalmazott ponyvafüggönyökkel hathatósan szelidítette az előrehaladt idénnyel együttjáró zordonabb estét. Hisszük, hogy művészeti szempontból is mindent el fog követni színpártoló közönségünk érdekében.

— **Czikkeink.** „Budapesttől Prágáig” cz. tárczaközleményünk folytatása írójának távolléte miatt maradt jövő számra. Az „Árvanyunk” befejező részét aktualisabb érdekű közleményeink felhalmozódása következtében szintén jövő héten hozhatjuk.

— **Összetörte a kocsi.** Öcsödön Lendvai Ferencz 17 éves béresfiu a kukoriczával megakart kocsirol lecsúszott a lovak közé, azok megvadultak, a töltésről a kocsit leborították, ő pedig oly szerencsétlenül került a kerekék alá, hogy czombja összezúzódott, — minek következtében egyheti kínos szenvedés után meghalt.

— **Oktober 6-ikát** a szarvasi függetlenségikör ez idénis kegyeletesen fogja megünnepelni. A kör helyiségében (Wránka-féle ház) este felolvasással egybekötött társasvacsora

lesz, melyen polgártársaink pártkülönbség nélkül meg fognak jelenni.

— **Adófizető polgártársainkat** azon ritkán előforduló dologról értesíthetjük, hogy mindazoknak, kik a múlt évben ártér-kamatadó fejében túlfizettek volna, a többletrészekre vissza fog fizettetni. E végből naponkint jelentkezni lehet Golián Soma adóügyi jegyző irodájában.

— **„A ludamat nem adom — én harmadfélforinton”** — ezt dudorászta magában a pénteki hetivásáron Opauszki Pál tinár felesége, mikor az eladásralevitt jól kihízott ludat kérve-kérték tőle 2 frt 60 krért. Pedig hát később od'adta olcsóbban is, mert amint egy komaasszonnyal beszédbe eredt, a diskurzus alatt valaki (aki olcsón akart lipapecsenyéhez jutni) szó nélkül elemelte a jó pecsenyének valót. De kár volt annak nem adni, aki pénzt kínált érte!

— **Zóna-idő.** Mintán t. olvasóinknak már bizonyára meg van az általános tájékozottságuk a m. kir. államvasutaknál a múlt hó 30-áról október 1-re viradó éjjel 12 óra 16 perczkor életbe lépett általános vasuti zóna-időről, — mikor is az összes állomásokon az órák 12- órára igazítottak —, mi itt csak néhány észrevételt gondolunk meg helyénvalónak. A zóna-idő kiinduló pontja a greenwichi observatoriumban elhelyezett chronometer. Mikor ez déli 12-órát mutat, nálunk Budapesten d. u. 1 óra 16 p. volt, Szarvason körülbelül 1 óra 23 p. Ha nemcsak a vasutnál, hanem a privat életben is elfogadnák a zóna-időt (Hej! sok elkésésnek és várakozásnak lehetne ezzel elejét venni!) ugy ezután Bpsten is, Szarvason is d. u. 1 óra volna akkor, mikor Greenwichben az óra déli 12 órát mutat. Nem kellene ezután az idő-össze hasonlító-táblácskák után óránkat talán perczenkint igazítanunk, ha hosszabb utra indulnánk, hanem ha egy szarvasi, vagy általában a zónaidő | 2-ik részének lakója egy más szomszédos övbe lép át, óráját pont egy órával fogja előbbre vagy hátrabb igazítani, a szerint, amint keletnek vagy nyugatnak utazik, s ha egész Európát beutazza is, csak négyszer lesz kénytelen azt tenni, holott eddig csak magában Európában 21-féle idő volt.

— **A főváros új látni valót nyert:** a vigadó-kávéház az oly rendkívül nagy fényvel díszítette annak jóízű tulajdonosa, ifj. R. é m. i. R ó b e r t, hogy ez irányban jelenleg páratlanul áll Budapesten, sőt Bécsben is. A főváros ezen kávéháza, tudvalevőleg, a legtagasabb az egész országban és kávéházi helyiségül építetvén Budapest törvényhatósága által, természetesen! a korszerű igényeknek tökéletesen megfelel közegészségi szempontból is: magas, szellős, világos és az egész városban legtisztább levegővel bir. Amikor mindezt fölseroljuk, igen jó, hasznos szolgálatot teszünk a vidékről a fővárosba rándulóknak; mert a szűk, alacsony, sötét, füsttel telített, rozszelvegőjű kávéházak igen gyakorta okoznak betegséget a vidékieknek, akik ily káros hatású helyiségektől otthon meg vannak óva. Ifj. R. é m. i. R ó b e r t előnyösen ösmert festőművész is; tehát érthető, hogy kávéházának az ő saját felügyelete alatt készült falfestményei, úgy szintén fal-szőnyegei a jó izlés követelményeinek megfelelnek. A tekeasztalok ezen kávéházban a legjobbak; úgy szintén a kávéházi italok; természetes! hiszen a főváros legelőkelőbb kioszkja ezen kávéházzal ugyanazon kezelés alatt áll: az szintén ifj. R. é m. i. R ó m e r t é. A vigadói kioszkban gyűl össze — nap-nap mellett, a tél kivételével — mindaz, ami társadalmilag előkelő Budapesten. A főrangú hölgyek és a főváros gazdag polgári köreinek asszonyai, a vidéki nemesség úrnői és a kereskedők szép hölgyei, fiatal lányok és kül-

földi delnök mind, mind a vigadói kioszkban szoktak uszonnázni; sőt a meleg nyári éjeken gyakorta még éjfélkor is számosan élvezik ott a Dunáról lengő hűsítő szellőt. E napokban előkelő angol társaság, mely a világ körül tett utat, látogatott el a vigadói kávéházba, melyről azt állították, hogy annál diszesebbet még nem láttak. Méltán büszke hát Budapest ezen pompás helyiségére!

Raktáron visszam. **SELYEMSZÖVETEK** eredeti árból 250/0—331/30/0 és 500/0 **leengedéssel** küld ötözék- vagy darab-számra, porto- és vámmentesen **Henneberg G.** gyári raktára (cs és kir. udvari szállító) **Zürichben** Minták fordul postával küldetnek. Levelekre 10 krajczáros levélbélyeg ragasztandó.

IRODALOM.

„**Magyar Szinpad**” czímmel *Horváth* Elemérnek, az „Egyetértés” belmunkatársának, s lapunknak is nagytermékenységi munkatársának szerkesztésében Budapesten egy havonként háromszor megjelenő színiügyi szaklap indult meg. Ajánljuk a színiügy iránt érdeklődők figyelmébe.

Uj gazdasági lap. „**Köztelek**” czime azon új gazdasági szaklapnak, mely az orsz. gazdasági egyesület kiadásában hazai legjobb erők szerkesztése és támogatása mellett hetenként kétszer fog megjelenni. Az 1. szám sokat ígérő változatossággal van összeállítva. Előfizetéseket elfogad a kiadóhival (Budapest, Köztelek.)

Uj költeménykötet. Munkatársunknak, Szabolcska Mihálynak költeményeire hirdet előfizetést a debreceni „Csokonai kör”, mely már régebben elhatározta, hogy a fiatal költő kötetét kiadja. Szabolcska már hosszabb idő óta munkása az irodalomnak, de neve csak mostanában lett ismertebbé. Rövid időközökben néhány igen szép költeménye jelent meg a budapesti és vidéki lapokban, s azokkal nemcsak a legkiválóbb bírálók, hanem a nagy közönség kegyét is egyszerre megnyerte. Költeményeinek első gyűjteménye október végén 14 ives kötetben fog megjelenni. Az előfizetési pénzek fűzött példányra 1 frt 20 krajával, diszkötésűre 2 frtjával dr. Tüdös János címére Debrecenbe (Tisza-ház) küldendők.

„**Békésvármegye Képes Naptára**” Christó Miklós árvaszéki ülnök szerkesztésében a jövő 1892. évre (II. évf.) következő változatos tartalommal fog megjelenni: 1. Naptári Rész. a) A Felsőes ual-kodóház és ministerium névsora, b) Nevezetesebb korszámítások az 1892-ik évre c) Normanapok d) Nemzeti védszentek e) Nemzeti színek f. Bélyegilletékek. 2. Irodalmi Rész. Költemények, elbeszélések, genrcképek, életrajzok, tanügyi, közegészségügyi és közgazdasági közlemények. Írják: Dr. Kovács István, Göndöcs Benedek, Dr. Zöldy János, Dr. Bodoky Zoltán, Reviczky Gyula, Dr. Bartóky József, Csapó Péter, Jámor Lajos, Sciler Endre, Domonkos János, Frankó László és Christó Miklós. 3. Képcsarok. Gr. Wenckheim Frigyesné, Reiszig Ede, Szabó János, Nagy Károly, dr. Fábry Sándor, Duttkay Béla, id. Mogyoróssy János, a szerkesztőség arcképei életrajzzal, a gyulai árvaház és a vármegye székháza, 4. Hivatalos Rész. Békésvármegye legtöbb adófizető és választott

vármegyei bizottsági tagok helyneves névsora. Jegyzőke azon vármegyei tisztviselőknél kik ülésel és szavazattal bírnak. A vármegye állandó választmányának tagjai. Közközlési bizottság. Árlejtő bizottság. Igazoló választmány tagjai. Községjegyzői nyugdíjintézet alap igazoló választmány. Követválasztást intéző központi választmány. Adókievítő bizottság. A vármegyei tiszti, segéd, kezelő és szolgaszemélyzet nyugdíjintézet alap igazoló választmány. Lóavató bizottság. A vármegye közigazgatási bizottság tagjai. A közig. bizottság albizottságai és választmányai Békésvármegye tiszti, segédkezelő személyzetének névsora és közsegeinek főszolgabírói járások szerinti beosztása. Központi tisztviselők. Árvaszék. Tiszteletbeli tisztviselők névsora. A megye összes előjáróságai, posta-távirada főnökei, kir. törvényszék, ügyészség, kir. járásbírók, kir. közjegyzők, ügyvédek, orvosok, gyógyszerészek, tanárok, tanítók, lelkészek, pénzügyintézet tisztviselői, önkéntes tiszti egyletek névsora. Békésvármegyei gazdasági egylet, pénzügyigazgatóság, adóhivatalok, ármentesítő társulatok, folyam-mérnöki, állam-építészeti hivatalok, dohány-beváltó hivatal, nyomdák tulajdonosai, lapok, azok szerkesztői, ezredek száma, azok parancsnokainak nevei stb. stb. 5. Hasznos tudnivalók. 6. Humor illusztrációval. 7. Vegyes közlemények. 8. Békésvármegyei vásárok külön. 9. Vásárok. 10. Hirdetések. E díszes kiállítású gazdag tartalmú naptár ára csak 60 kr. Ez összeg legkésőbb október hó végéig a Corvina-nyomdához Csabára küldendő. Gyűjtők minden 10 gyűjtött példányra egy tiszteletpéldányt kapnak.

Téli divatjelentés 1991/92-re.

A „Szarvas és Vidéke” eredeti divattudósítása.

G. Henneberg, zürichi ismert selyemárúháza jelenti: A mit tav. sz. jelentésben a selyem bengaline-ről előre jeleztem, bekövetkezett; e szövet rohamban elfoglalta az első helyet és ez kétségtelenül több éven át meg fogja tartani. Egy selyemszövet sem ad szebb és előkelőbb ránczvetést, mint éppen a Bengaline. Készül feketében, egyszínben csikokkal, koczkásan, virágosan és menyaszonyi ruháknak fehér színben. Egész selyem damasztból az első londoni és párisi divat-raktárakból nagy választék rendelhető egykét és három színben, továbbá fekete és fehér és ezen damasztok igen nagy kedveltségnek néznek eléje. Szalagdíszek ismét rendeltettek, éppen úgy kosárcák és virágfüzerek. Bengaline és selyem-damaszt mellett még megemlítendő: Surah, Satin merveilleux, Armures, Noblesse stb. A béli idényre csikos selyemgáz aranyszálakkal, Crepe de Chine, sima és virágos. Indiai, nyomott Poulard mellett Surah és Taffetas-Changéant nagy szerepet fognak játszani a jövő tavaszon. Kedvelt színek: szivacsárga, mályvaszín, heliotrop, sárgás ezüstsziürke, sötét szegfűpiros, világos türkisz, mirtuszöld, sárga lila és barna minden színárnyalatban.

SZARVASI PIACZ.

Hivatalosan jegyzett piaci árak
1891. október 2-ről.

Búza mm. 9.40—9.50	Marhahús klgr.	—48
Arpa	Juhhús	—40
Zab	Sertéshús	—46
Kukorica	Szalonna	—57
	Zsir liter	—58
Napszám:		
2 lovas	Nő ellátással	—40
Férfi ellátással	—70	—70
” ellát. nélk.	—80	—80

Színészet Szarvason.

Ujdonság! Ujdonság!

Bérlet 2. sz.

Ma vasárnap, 1891. október 4-én
itt először:

A KONDOROSI SZÉP CSAPLÁRNÉ.

Eredeti énekes uépszínmű 3 felvonásban.

Irta Deréky Antal.

Személyek:

- Kajla Tamás Aranyos J.
 - Rebus, felesége Moóriné Piroska
 - Bárony István Bárdy
 - Trézsi, felesége Kovacsics Sarolta
 - Borus Julcsa Ruzsai Etel
 - Csergő Laci, számadójuhász Pintér
 - Ádám bácsi, minden Dálnoki
 - Böske Markó Emilia
 - Kopasz Marcsi Nyitrai
 - Olcso Mózes Mezey
 - Panni,) Palóczy Lujza
 - Sári,) leányok Füzessi Szidi
 - Kati,) Gálfi Gizella
 - Jankó,) Révész
 - Pista,) legények Molnár
 - Ferke,) Kovács
- Nép, legények, leányok.
Történik Kondoroson.

Vasúti menetrend.

Érvényes 1891. június 1-től kezdve

5901.*) sz. 5911. v. 5913. v.

SZARVAS indul: 9.34 d. e. 10.50 d. e. 1.46 d. u.

MEZŐ-TUR érk: 10.20 " 11.40 " 2.32 "

5902*) sz. 5912. v. 5914. v.

MEZŐ-TUR indul: 5.10 d. u. 12.36 d. u. 3.20 d. u.

SZARVAS érk: 5.56 " 1.22 " 4.06 d. u.

*) Egyelőre nem közlekedik.

401. gy. 403. sz. 405. sz. 421. v.

ARAD ind: 8.24 d. e. 11.18 d. e. 9.05 este —

CSABA érk: 9.24 " 12.50 " 10.50 " —

" ind: 9.29 " 1.15 d. u. 11.05 éj. —

MEZŐ-TUR érk: 10.33 " 2.42 " 12.49 " —

" ind: 10.34 " 2.50 " 12.53 " 7.09 reg.

SZOLNOK érk: 11.19 " 3.56 " 2.06 " 9.06 d. e.

" ind: 11.27 " 4.15 " 2.21 " —

BUDAPEST érk: 1.25 d. u. 7.20 este 5.50 reg. —

402. gy. 404. sz. 406. sz. 422. v.

BUDAPEST ind: 1.50 d. u. 8.15 d. e. 9.50 este —

SZOLNOK érk: 3.48 " 11.04 " 12.53 éj. —

" ind: 3.57 " 11.14 " 1.05 " 5.40 d. u.

MEZŐ-TUR érk: 4.42 " 12.17 d. u. 2.06 " 7.46 este.

" ind: 4.43 " 12.24 " 2.09 " —

CSABA érk: 5.46 " 1.48 " 3.33 " —

" ind: 5.52 " 2.13 " 3.53 " —

ARAD érk: 6.52 este 3.45 " 5.24 reg. —

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

VARGA JÓZSEF.

Hirdetmény.

Van szerencsénk a n. érd. közönségnek tudomására adni, hogy **vas-üzletünkkel** kapcsolatban **kő-szén** nagybani elárúítással is foglalkozunk.

Raktáron tartjuk a legjobb minőségű salgótarjáni, továbbá porosz tömör és dió-szenet, a legjutányosabb árak mellett számítva és kívánatra házhoz szállítva.

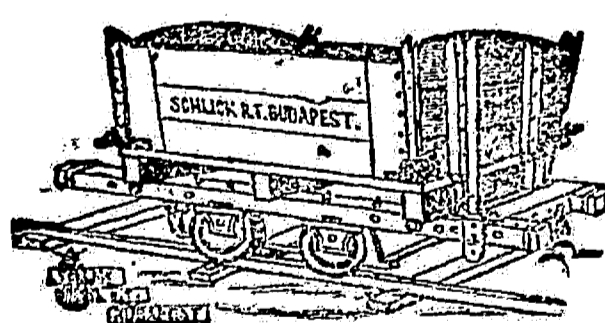
Midőn a fenti vállalatunkat az igen tisztelt vevőink tudomására hozni szerencsénk van, egyidejűleg kérjük szükségleteit általunk fedezni, melynek pontos kiviteléről előre is biztosítjuk.

Raktáron tartunk továbbá **Kalán-féle szabályozó vaskályhákat** nagy választékban, **lemez- és beépítő tűzhelyeket** a melyeket igen olcsó árban árúsítunk el.

A n. érdemű közönség szives pártfogását kérjük

teljes tisztelettel

1--3 ifj. **PÓL TESTVÉREK.**

**SZALLITHATÓ
MEZEI
VASUTAKAT**

gazdasági, erdészeti és ipari célokra legjobb kivitelben jutányos árakon továbbá:

Schlick-féle Mélyítő-

és

EGYETEMES ACZÉL-EKÉKET

(SACK-rendszer)

jelentékenyen leszállított árak mellett szállit a

SCHLICK-féle vasöntőde és gépgyár részvény-társaság

BUDAPESTEN.

FAELADÁS.

Biharmegye fekete Győrös határában lévő erdőben

**1000 öl fiatal hasított
eserfa**

szabad kézből eladó.

Értekezhetni helyben **B e n k a
G y u l a** főgymn. igazgató urnál vagy
**Fekete Báror u. p. Talpas
Gosztonyi Ferencz,**
tulajdonossal.

**Lakás- és üzlethelyiség-
változtatás.**

Van szerencsém értesíteni, hogy
lakásomat
és

ÜZLETEMET,

a volt Kuczka-féle ház utcájába sarok-
tól második, Lada-féle házba tettem át.
Szarvas, 1891. Szept. 1.

tisztelettel

1-3. **Krecsmárk Endre.**

Kiadó szoba.

Egy csinos útczai szoba, a
piacztér közelében, irodának, s
privátlakásnak egyaránt alkal-
mas, azonnal

☞ bérbeadandó ☞

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Képes Családi Lapok

Szépirodalmi és ismeretterjesztő képes heti lap.

Szerkeszti: Dr. TOLNAI LAJOS. Főmunkatárs: Dr. VÁRADI ANTAL.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos: Dr. MURÁNYI ÁRMIN.

Előfizetési ára:

a „HÖLGYEK LAPJA” czimű dívat-melléklettel s a *Regénymelléklettel* együtt
Egész évre 6 frt. Félévre 3 frt. Negyedévre 1 frt 50 kr.

A „Képes Családi Lapok” czimű hetilap új negyedbe lép. A magyar szépiro-
dalomnak e hatalmas tényezőjét, a magyar művelt családoknak e szellemi kin-
csét még a következő írók és írók támogatják: *Fókai Mór, Lauka Gusztáv,
Rudnyánszky Gyula, Dalmady Győző, Mikszáth Kálmán, Komócsy József, Temérdek
(Feszenszky) Dániel, dr. Prém József, dr. Sziklay János, Inczedy László, Palágyi
Lajos, Erdőy Dániel, Dengi János, Tolgyesi Mihály, Vértessy Gyula, Méry Károly,
dr. Murányi Ernő, Petri Mór, dr. Roditsky Jenő, Csorba Palotay Ákos, stb.; Benitsky-
Bujsa Lenke, Büllner Lina, Nagycsárdy Mária Kuliffay-Benitsky Irma, Harmath
Lujza, Hevessimé-Sikor Margit, V. Gaál Karolina, Karlovssky Ida, Mericzay-Ka-
rossa Irma, Erzsike, stb. stb.*

A „Képes Családi Lapok” az összes szépirodalmi képes hetilapok között a
legélénkebb, legváltozatosabb. Tartalma az irodalom minden válfaját felöleli; képei a jelen
eseményeit s a leghíresebb festők műveit mutatják be.

„Hölgyek Lapja” czimű havonként kétszer megjelenő dívat-melléklete a
legújabb dívatképeket hozza s e mellett a magyar háziasszonyoknak valóságos szellemi titkára,
a mennyiben a nevelés, az egészség, a gazdaság, kertészet, a háztartás s a konyha terén nincs
olyan kérdés, a melyet ne tárgyalna s nincs olyan titok, a melybe hölgyeinket be ne avatná.

Regénymelléklete külön beköthető négy kötet érdekes regénnyel ajándékozza
meg évenként az előfizetőit

A „Képes Családi Lapok”-nak még a zöld borítéka is tele van mulattató
közleményekkel, humoros apróságokkal, sulok-, kép-, szám-, koczka- és ponttalányokkal és szó-
rejtvényekkel, melyeknek megfűtői értékes jutalmakat kapnak.

A „Képes Családi Lapok” gazdag tartalma és számos melléklete dacára még-
is a legolcsóbb szépirodalmi képes hetilap: éppen azért bizton számíthatunk minden honfű és
honleány, minden magyar család támogatására és pártfogására.

Mutatóványszámokat ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal mind-
azoknak, a kik ez iránt — legelőszörűbben levelezőlappal — hozzáférnek.

A ki az egészévre szóló hat frtyi előfizetési összeget 40 krajczár csomagolási és posta-
szállítási díjjal együtt egyszerre beküldi, annak 4 regéret; és a ki 3 frt előfizetési összeget
és 30 kr csomagolási és postaszállítási díjjal együtt egyszerre beküld, annak két eredeti re-
gényt küld ajándékul jutalmul.

A ki 3 új előfizetőt gyűjt s az előfizetési összeget egyszerre beküldi, annak elisme-
résül **egy díszes emlékkönyvet** küld a kiadóhivatal.

Megrendelhető **postautalványon minden postahivatalnál és minden
könyvkereskedésben.**

*Előfizetéseket (a hónap bármely napjától: elfogad a „Képes Családi La-
pok” kiadóhivatala Budapest, Nagyköröna-utca 20. szám.*

4-5. Teljes számú példányokkal még mindig szolgálhatunk.

TEMETÉSHEZ SZOBABEHUZATOK JUTÁNYOSAN SZÁMÍTTATNAK

NYÁCSIK SOMA UTÓDA

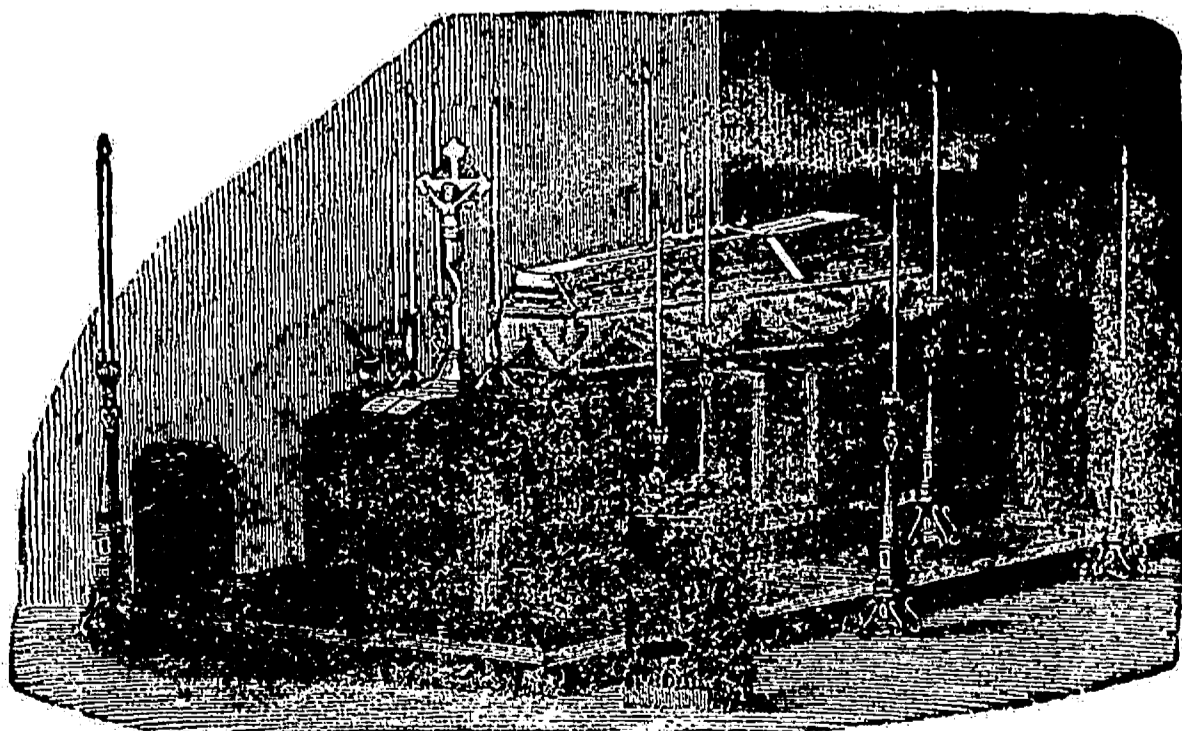
első temetkezési intézete B.-Szarvason.

RENDEZ

egyszerű és díszes te-
metéseket,

MÉRSÉKELT ÁRAIT

figyelembe ajánlja,
minden temetéshez
megfelelő díszíté-
sek.

RAKTÁRON

több, mint 60 drb.
különbéle

FA- és ÉRCZ-

koporsó,
koszorúk és szalla-
gok,
valamint légmentesen
zárult dupla
üveges érczkoporsók.

SIRKERITÉSEK MINTA SZERINT FELÁLLÍTÁSRA ELVÁLLALTATNAK.